

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันการดำเนินการขององค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีปัจจัยพื้นฐาน 6 ประการ ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารและจัดการการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย คน (Man) เงินทุน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) เครื่องจักร (Machine) วิธีการ (Method) การบริหารจัดการ (Management)

ทั้ง 6 ปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย คือ **“ทรัพยากรบุคคล”** เพราะถึงแม้ว่าองค์กรจะมีเงินทุนมาก มีวัตถุดิบที่ดี ราคาถูก มีการผลิตที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงใดแต่ถ้าองค์กรขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีทัศนคติที่ไม่เหมาะสมกับการทำงานก็อาจส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรในระยะยาวไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในปัจจุบันอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว องค์กรต่าง ๆ ต้องพัฒนาตนเองในทุกด้าน โดยเฉพาะในเรื่องคุณภาพสินค้า บริการ บุคลากร และระบบการบริหารจัดการขององค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนพยายามเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องจักรใหม่ ๆ ที่ก้าวล้ำนำสมัยมากขึ้น โดย การจัดการฝึกอบรมหรือให้การศึกษาเพิ่มพูนความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งนี้จากหลักการของนักวิชาการต่าง ๆ พบว่า มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้องค์กรหนึ่ง ๆ ประสบความสำเร็จได้ จึงถือว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในองค์กร เพราะถ้าองค์กรได้คนดีมาทำงานในองค์กรก็จะเจริญก้าวหน้า และการที่องค์กรจะทำให้คนที่มีความรู้และความสามารถอยู่กับองค์กรนาน ๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น องค์กรจะต้องทำให้คนงานทุกคนมีขวัญกำลังใจ มีความก้าวหน้า มีสวัสดิการที่ดี และมีความมั่นคงในการงาน เป็นต้น จึงจะทำให้คนงานที่มีความรู้และความสามารถเหล่านั้นอยู่ในองค์กรต่อไป (พงศ์ หรรดา , 2547 , หน้า 242) มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าที่ต้องการพัฒนาหรือส่งเสริมให้ปรากฏค่าอย่างชัดเจนและ ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมองค์กรและตนเอง ซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาขององค์กร คือ การบรรลุเป้าหมายขององค์กร สิ่งที่จะสะท้อนถึงภาพความสำเร็จที่แท้จริงขององค์กร คือ **“คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน”**

คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of work life) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานปัจจุบัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน ต้องทำงานเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐานเมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่จึงควรมีสภาพที่เหมาะสม ทำให้เกิดความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้สึกมั่นคงทั้งสุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางอารมณ์ สุขภาวะทางจิตวิญญาณ และสุขภาวะทางสังคม (กองสวัสดิการแรงงาน , 2547 , หน้า 18) คุณภาพชีวิตการทำงานมีผลต่อการทำงานมาก กล่าวคือ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องานและทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมในเรื่องสุขภาพจิต ช่วยให้เจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพขององค์กร และยังช่วยลดปัญหาการขาดงาน การลาออก ลดอุบัติเหตุ และส่งเสริมให้ได้ผลผลิตและการบริการที่ดี ทั้งคุณภาพ และปริมาณ (ทิพวรรณ ศิริคุณ , 2542 , หน้า 18)

คุณภาพชีวิตส่งผลต่อองค์กร 3 ประการ คือ ประการแรก ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร ประการที่สอง ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นแรงจูงใจให้แก่พวกเขาในการทำงาน ประการสุดท้าย คุณภาพชีวิตการทำงานจะช่วยปรับปรุงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานด้วย (Huse & Cumming , 1985 , p. 198-199) ซึ่งในการทำงานจะเน้นไปที่การสร้างความสะดวกสบาย สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย โดยเฉพาะพยายามสร้างให้คนทำงานมีความสุขกับงาน (Cascio , 2003 , p. 27-28) อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความคิดสร้างสรรค์ที่ดี ซึ่งส่งผลไปสู่การมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น และช่วยเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้นด้วย ในการทำงานจะพบปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น ว่าขาดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ขาดความมั่นคงในหน้าที่การงาน ขาดเวลาส่วนตัว ไม่ได้รับความยุติธรรมไม่ได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ งานหนักเกินไปและขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา (สุภรัตน์ น้ำใจดี , 2548 , หน้า 118-119) ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการพิจารณาแก้ไขจะบั่นทอนจิตใจและมีผลถึงระบบการทำงาน

คุณภาพชีวิตการทำงาน จึงเป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงต่อพนักงานเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าหากเกิดสภาพปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่ได้มาตรฐาน มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในสภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบด้านค่าตอบแทน สวัสดิการที่ได้รับ และความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ กับค่าครองชีพที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าในการบริหารองค์กรอย่างแน่นอน

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท กลุ่มสยามบรรจุกัมภ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ซึ่งเป็นบริษัทในเครือซิเมนต์ไทยในธุรกิจ Paper โดยบริษัทในเครือซิเมนต์ไทยทุกบริษัทยึดถืออุดมการณ์เดียวกันทั้งหมด นั่นก็คือ “ตั้งมั่นในความ

เป็นธรรมชาติ มุ่งมั่นในความเป็นเลิศ เชื่อมมั่นในคุณค่าของคน ถ้อยมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม” จากอุดมการณ์ของเครือซิเมนต์ไทยที่ “เชื่อมั่นในคุณค่าของคน” จึงให้ความสำคัญต่อคุณค่าของพนักงาน และถือว่าเขาเหล่านั้นคือสมบัติที่มีค่าที่สุดขององค์กร เพื่อปฏิบัติตามอุดมการณ์ของเครือซิเมนต์ไทยที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เป็นอันดับหนึ่ง บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ได้ให้ความสำคัญกับบุคลากรหรือทรัพยากรบุคคลเป็นที่สุด จึงได้ทำการวิจัยเพื่อได้ทราบถึงคุณภาพคุณภาพชีวิตการทำงาน of พนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ว่าอยู่ในระดับใดและส่งผลกับการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างไร เพื่อให้ผู้บริหารจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของพนักงาน เพื่อประโยชน์ในการทำงานของพนักงานและได้นำไปใช้ในการบริหารและดำเนินการธุรกิจขององค์กรใหม่ และรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำพาองค์กรก้าวไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน of พนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงาน of พนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

คุณภาพชีวิตการทำงาน of พนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงาน of พนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้าน ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานบริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ จำนวน 250 คน (ข้อมูล : แผนกการบุคคลและธุรการ บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2557) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970 , p. 608) โดยใช้วิธีสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน ประกอบด้วย

- 2.1.1 เพศ
- 2.1.2 อายุ
- 2.1.3 อายุงาน
- 2.1.4 ระดับการศึกษา
- 2.1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- 2.1.6 สถานภาพ
- 2.1.7 ระดับงาน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกภัณฑ์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ประกอบด้วย

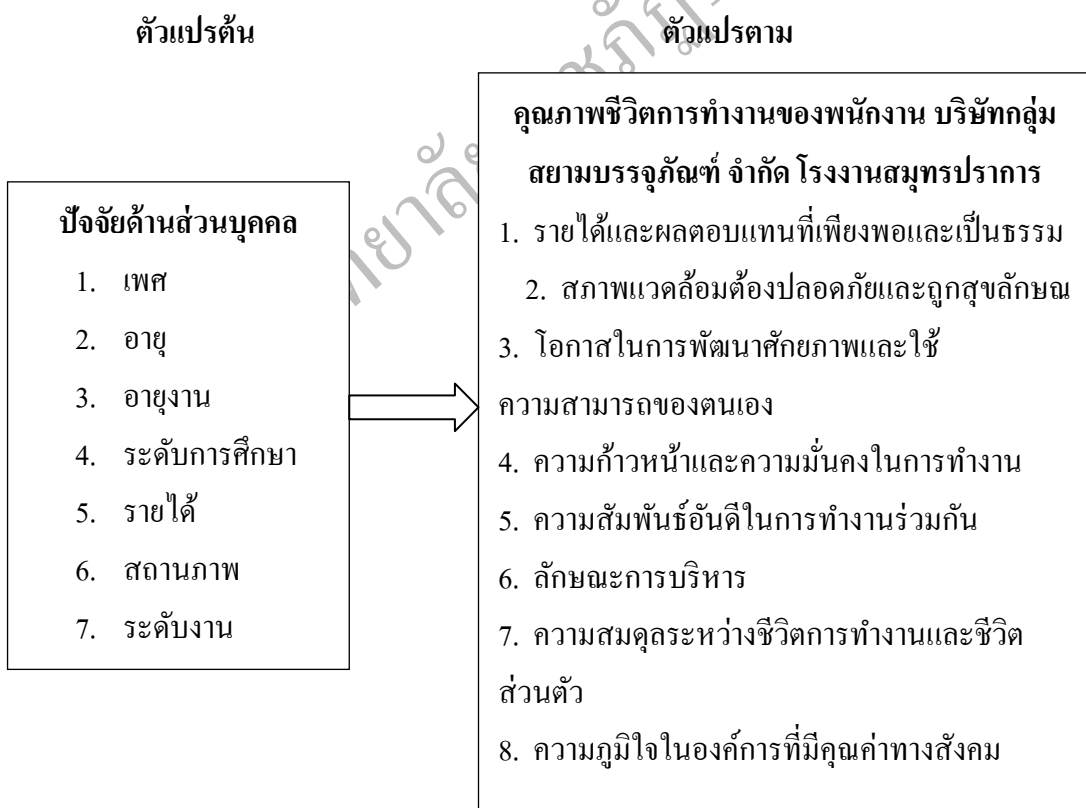
- 2.2.1 รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม
- 2.2.2 สภาพแวดล้อมต้องปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ
- 2.2.3 โอกาสในการพัฒนาศักยภาพและใช้ความสามารถของตนเอง
- 2.2.4 ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน
- 2.2.5 ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน
- 2.2.6 ลักษณะการบริหาร
- 2.2.7 ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว
- 2.2.8 ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือน สิงหาคม 2557 ถึงเดือน มีนาคม 2558

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่า การที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานนั้นต้องอาศัยลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำงานเป็นตัวแปรอิสระ เช่น เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับงาน ที่อาจมีผลกับตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรตามผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของ (อิสราภรณ์ รัตนชช , 2551 , หน้า 8) ทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วย รายได้ และผลตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมต้องปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ โอกาสในการพัฒนาศักยภาพและใช้ความสามารถของตนเอง ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน ลักษณะการบริหาร ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม และได้สรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

พนักงาน หมายถึง พนักงานของบริษัทกลุ่มสยามบรรจุกัญท์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติงานในโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมบางปู

บริษัท หมายถึง บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกัญท์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ตั้งอยู่เลขที่ 620 หมู่ที่ 4 นิคมอุตสาหกรรมบางปู ซอย 7 เอ ถนนพัฒนา 1 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10280

คุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง ระดับความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อการทำงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกัญท์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ตั้งอยู่เลขที่ 620 หมู่ที่ 4 นิคมอุตสาหกรรมบางปู ซอย 7 เอ ถนนพัฒนา 1 ตำบลแพรกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10280 ในกระบวนการบริหารจัดการองค์การ ที่คำนึงถึงสิ่งที่สนองความผาสุกและความพึงพอใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงานทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจได้อย่างเพียงพอและยุติธรรม

รายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม หมายถึง การได้รับรายได้และผลตอบแทนที่เพียงพอและสอดคล้องกับมาตรฐานสังคมและเหมาะสมและเป็นธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากงานอื่น ๆ

ต้องปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ หมายถึง การปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่มีเหมาะสม สถานที่ทำงานไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและไม่เสี่ยงอันตราย

โอกาสในการพัฒนาศักยภาพและใช้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การรับรู้ถึงโอกาสที่สามารถพัฒนาขีดความสามารถจากงานที่ทำ โดยพิจารณาจากลักษณะงานที่ปฏิบัติได้แก่ งานที่ได้ใช้ทักษะความสามารถหลากหลาย งานที่มีความท้าทาย งานที่ผู้ปฏิบัติมีความเป็นตัวของตัวเองในการทำงาน

ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง ความเป็นไปได้ที่จะเจริญก้าวหน้าในอาชีพและตำแหน่ง และทำให้มีความมั่นคงในชีวิต

ความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน หมายถึง การรับรู้ถึงการเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานที่ทำงานมีบรรยากาศของความเป็นมิตร มีความอบอุ่นเอื้ออาทร ปราศจากการแบ่งแยกแบ่งหมู่เหล่า ผู้ปฏิบัติงานได้รับการยอมรับและยกย่องและมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ลักษณะการบริหาร หมายถึง การบริหารงานที่มีความยุติธรรมมีการปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างเหมาะสม พนักงานได้รับการเคารพในสิทธิและความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บังคับบัญชายอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน บรรยากาศขององค์การมีความเสมอภาคและความยุติธรรม

ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว หมายถึง การรับรู้ความสมดุลของช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานและช่วงระยะเวลาที่ได้ผ่อนคลายงานที่รับผิดชอบ มีความเป็นส่วนตัวและสามารถตัดความกังวลใจหรือความเครียดในงานออกไปได้

ความภูมิใจในองค์กรที่มีคุณค่าทางสังคม หมายถึง การรับรู้ถึงความภูมิใจที่ได้ทำงานในองค์กรที่มีชื่อเสียงและรับรู้ว่าการอำนวยความสะดวกและรับผิดชอบต่อสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน บริษัทกลุ่มสยามบรรจุกัญท์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทฯ ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการบริหารบุคคลของบริษัทฯ ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทกลุ่มสยามบรรจุกัญท์ จำกัด โรงงานสมุทรปราการ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น